

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 95 0 К 000003 10 Кжж
Бања Лука, 7.9.2010. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија мр Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Слободана Милашиновића и Драгомира Миљевића, као чланови вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптуженог Л. Ј., због кривичног дјела злоупотреба службеног положаја или овлашћења из члана 347. став (4) у вези са ставом (3) и (1) Кривичног закона Републике Српске, одлучујући по жалби окружног тужиоца у Требињу изјављеној на пресуду Окружног суда у Требињу број: 95 0 К 000003 09 Кжж од 28.01.2010. године, у сједници вијећа одржаној дана 7.9.2010. године, којој су присуствовали републички тужилац мр Ненад Врањеш, оптужени и његов бранилац Д. Б., адвоката из Б., донио је истог дана,

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Уважавањем жалбе окружног тужиоца у Требињу укида се пресуда Окружног суда у Требињу број: 95 0 К 00003 09 Кжж од 28.01.2010. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Окружног суда у Требињу број: 95 0 К 00003 09 Кжж од 28.01.2010. године, а након што је укинуо првостепену пресуду и одредио одржавање претреса пред другостепеним судом, оптужени Л. Ј., а на основу члана 298. тачка в) Закона о кривичном поступку – Пречишћени текст, ослобођен је од оптужбе да је починио продужено кривично дјело злоупотребе службеног положаја или овлашћења из члана 347. став (4) у вези става (3) и (1) Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС). На основу члана 100. став (1) ЗКП одређено је да трошкови поступка падају на терет буџетских средстава.

Против те пресуде жалбу је благовремено изјавио окружни тужилац у Требињу, који пресуду побија због погрешно утврђеног чињеничног стања, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи тако да се оптужени огласи кривим за предметно кривично дјело и изрекне одговарајућа кривична санкција или да другостепену пресуду укине и одреди одржавање претреса пред Врховним судом.

У одговору на жалбу бранилац оптуженог је предложио да се жалба окружног тужиоца одбије као неоснована и потврди побијана пресуда.

На сједници вијећа републички тужилац је остао код навода и приједлога из жалбе, а бранилац оптуженог и оптужени код одговора на жалбу и приједлога из одговора.

Овај суд је испитао првостепену пресуду у дијелу који се жалбом побија, у смислу одредбе члана 320. Закона о кривичном поступку – Пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“, број: 100/09 од 10. новембра 2009. године - у даљем тексту: ЗКП), као и у смислу члана 332. ЗКП, те одлучио као у изреци ове пресуде из следећих разлога:

Жалба Окружног тужиоца у Требињу са правом излаже критици оцјену доказа извршену од стране другостепеног суда. Наиме, из образложења побијане пресуде (страна 4. и даље) произилази оцјена суда да тужилаштво није доказало да се у дјелатностима оптуженог стичу елементи који би у кривично правном смислу представљали злоупотребу његовог службеног положаја, да радња извршења дјела оптужница налази у искоришћавању службеног положаја, па како из чињеничног описа дјела произилази да се ради о прекорачењу граница службеног положаја, по ставу побијане пресуде произилази очигледна противрјечност чињеничне структуре оптужнице. По оцјени побијане пресуде тужилац није ни покушао доказати да су закључени уговори о заснивању заложног права у супротности са интересима задруге, нити се бавио утврђивањем вриједности заложених пословних простора у вези са висином подигнутих зајмова и евентуалне штетности закључених зајмова.

Утврђујући да је посљедица кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења у виду прибављене имовинске користи нужни законски елемент дјела, који мора бити доказан на несумљив начин, побијана пресуда налази да доказни материјал који је изведен у току кривичног поступка указује на неприхватљивост навода оптужбе да су све приказане исплате фиктивне, да је оптужени за себе задржао цјелокупни износ од 118.500,00 КМ и да је на тај начин остварио елементе предметног кривичног дјела. Побијана пресуда даље закључује да доказни материјал указује на неприхватљивост навода оптужнице, при чему се даје оцјена валидности благајничких извјештаја и појединих прилога уз ове благајничке извјештаје и коначно утврђује да није спорна чињеница да је благајничко пословање вођено у супротности са прописима и да за то највећу одговорност сноси оптужени, али и да је неодржива и недоказана теза тужилаштва да је цјелокупни износ зајмова оптужени задржао за себе, иако начин правдања расхода од стране оптуженог, посебно везаних за откуп живе стоке, указује на основану сумњу и могућност злоупотребе од стране оптуженог. И коначно побијана пресуда цијени да оптужба није на одређен или одредив начин доказала колика је имовинска корист коју је оптужени евентуално прибавио за себе.

У изреци побијане пресуде се као основ за ослобађање од оптужбе наводи члан 298. тачка в) ЗКП, дакле, да није доказано да је оптужени починио кривично дјело за које се оптужује. Да би суд донио ослобађајућу пресуду по овом основу он мора да разјасни и утврди све чињенице које су од значаја за постојање или непостојање бића кривичног дјела које је предмет оптужбе или неког другог кривичног дјела. Тек кад утврди да није доказано да је учињено дјело које се оптуженом ставља на терет по опису и оптужници онда суд може донијети одлуку којом се оптужени ослобађа од оптужбе јер није доказано да је оптужени починио дјело за које се оптужује. У противном могло би се радити о непотпуно, а некад и погрешно утврђеном чињеничном стању.

Оправдани су жалбени приговори окружног тужиоца да је чињенично стање погрешно утврђено и да су закључци побијане пресуде неприхватљиви и неосновани јер су они, како то жалба тужиоца посебно апострофира, резултат погрешне оцјене изведених доказа и чињенице да побијана пресуда није извршила правилну оцјену свих доказа појединачно нити је изведене доказе довела у међусобну везу.

Наиме, из образложења побијане пресуде (страна 5. последњи пасус) произилази оцјена и закључак да спорни благајнички извјештаји нису лажни јер представљају књиговодствене исправе на којима се евидентира опис и бројчана вриједност улазних и излазних ставки у промету благајне, као и податке о уплатама у благајну, као и исплатама – раздужењу у истом новчаном износу. Питање законитости појединих исплата, по образложењу побијане пресуде, је сасвим друго – кључно питање за постојање радњи и дјела из оптужнице. И коначно побијана пресуда на последњој страни анализира начин благајничког пословања, откуп стоке и неких појединачних уплата у спорном периоду.

И за овај суд је неспорно да је оптужени био директор ЗЗ А., Б. и да је у том својству склопио три уговора о кредиту – зајму са три физичка лица у укупном износу од 118.500,00 КМ, да је пријем ових новчаних средстава евидентиран у благајни Задруге, а да је овај новац од „даваоца зајма“ преузео оптужени, како то произилази из биљега број 29 од 1.7.2003. године (износ од 43.500,00 КМ на име кредита – зајма од М. Д.), темељнице број 17/А од 13.5.2004. године (износ од 55.000,00 КМ на име кредита – зајма од Д. К.) и темељнице број 54 од 31.12.2004. године (износ од 20.000,00 КМ на кредита – зајма од Б. Т. из које произилази да је наведени износ примљен дана 27.07.2004. године) и да овај новац уопште није уплаћен у благајну Задруге, како то произилази из исказа свједока В. Р., а дјелимично и из исказа свједока Б. И. Неспорно је такође да су ови износи правдани исплатама на име заосталих плата, откупа стоке, поврата кредита и других издатака, о чему је оптужени предао одређену документацију, те да у благајни Задруге на дан 31.12.2004. године није било новчаних средстава. Дакле, неспорно је да су закључена три уговора о кредиту – зајму, да је оптужени примио цјелокупни износ зајмова и да је примитак овог новца правдао разним издацима у истом износу. Овакво чињенично стање утврђено је и првостепеном и другостепеном пресудом, а оваквом утврђењу није било приговора странака или одбране, међутим, остаје спорно, односно по ставу побијане пресуде недоказано, да је оптужени извршио кривично дјело на начин како му се то оптужницом ставља на терет.

У циљу отклањања недостатака првостепене пресуде другостепени суд је непосредно испитао свједоке Б. И. и В. Р., као и вјештака финансијске струке С. П., а као доказни материјал прихватио остале доказе изведене пред првостепеним судом, али је изостала анализа доказа, а посебно противрјечних доказа, у смислу члана 304. став (7) ЗКП.

Из благајничких извјештаја и приложене документације о уплатама и исплатама путем благајне Задруге, као и налаза и мишљења вјештака финансијске струке, произилази да је у благајну Задруге уплаћено укупно 118.500,00 КМ и да је исти износ исплаћен у разне сврхе. Ове исплате могу се подијелити у неколико сегмената: исплата на име плата за јануар – октобар 2000. године (у налазу финансијског вјештака се погрешно наводи „плате за јануар – децембар 2000. године – 23.760,00 КМ“), исплате на име откупљене стоке, исплате за поврат кредита и позајмица, кирије и разних других исплата као нпр. рачуна за гориво, на име регистрације моторног возила, на име адвокатских услуга и сл.

У циљу утврђивања да ли су наведене исплате заиста и извршене у првостепеном па и у другостепеном поступку изведени су бројни докази. Тако су на околности да ли су плате за период јануар – октобар 2000. године исплаћене у овој или 2003. години саслушани као свједоци В. Р., благајница Задруге у наведеним годинама и Б. И., шеф рачуноводства Задруге до 30.6.2003. године, вјештак С. П., а извршен је увид у Записник о контроли ЗЗ А., Б. од 13.02.2004. године, сачињен од стране ПУ РС, ПЦ Т. и Извјештај о ревизији у овој Задрузи од 20. априла 2007. године, сачињен од стране Задружног ревизора ЗС РС. Из исказа свједока В. Р., укључујући и исказ свједокиње у тужилаштву 6.9.2007. године, произилази да је за 2000. годину на име плата за десет мјесеци примила по 120,00 КМ за мјесец или укупно 1.200,00 КМ (износ идентичан збиру износа на спису радника за плате) и то тако што је оптужени сваком раднику исплаћивао по 120,00 КМ, а радници су потписивали пријем новца на списку за плате, те да не може поврдити али мисли да су у 2001. години радници три пута примили плату, што сасвим одговара списковима радника (три списка) из којих је видљиво да су у три наврата примили плате за 5., 6., 7., 8., 9. и 10. мјесец 2000. године. И свједок Б. И. у свом исказу на претресу пред другостепеним судом потврђује да су плате примане до десетог мјесеца 2000. године, с тим што су четири плате за ову годину исплаћене у тој години, а шест плата у 2001. години, што такође одговара датумима на списковима за плате. С друге стране вјештак финансијске струке није могао да се изјасни када су исплаћиване плате за 2000. годину јер приликом вјештачења није имао на располагању главну књигу у коју је требало да се књиже и ови издаци и због тога што се из датума на списковима радника за плате не види да ли је то датум сачињавања списка или датум исплате плата за наведене мјесеце 2000. године. Даље, из Записника о контроли ПУ РС видљиво је да су преко жиро рачуна Задруге у 2000. години исплаћена нето лична примања радника за задња четири мјесеца 1999. године у износу од 8.000,00 КМ, док лична примања, односно зараде запосленим радницима нису исплаћиване у 2001., 2002. и 2003. години, а из извјештаја о ревизији Задруге да од 2000. године радници Задруге не примају плате, а да је жиро рачун задруге блокиран од 01.07.2003. године. Побједана пресуда не образлаже да ли напријед изнесене чињенице прихвата као доказане

или недоказане, дајући уопштено образложење за све наводе оптужбе, нити посебно оцјењује вједостојност очигледно противрјечних доказа.

Прихватајући да начин правдања приказаних расхода, а посебно везаних за откуп живе стоке, указују на основану сумњу и могућност злоупотребе од стране оптуженог, побијана пресуда ипак налази да је неодржива и недоказана теза тужиоца да је оптужени цјелокупни износ добијених зајмова задржао за себе. Преурањен је и неодржив овакав закључак побијане пресуде ако се издвојено посматрају расходи за откупљену стоку јер је чињеница да недостају откупни блокови (листови) на износ од 18.670,00 КМ и рачуни на укупан износ од 1.090,00 КМ наведени у благајничком извјештају бр. 28 од 1.7.2003. године, па се стога не зна коме је и који износ новца исплаћен, да је на откупним листовима приложени уз благајничке извјештаје број 18 и 35 (укупно 22 откупна листа на износ од 34.176,00 КМ), у рубликама „откупио“ и „предао, наплатио“ идентичан потпис, највјероватније истог лица, и да на 11 откупних листова нема мјере и цијене откупљене стоке. Осим тога искази одређених свједока саслушаних пред првостепеним судом, а прихваћени као доказ од стране другостепеног суда, на околности продаје живе стоке Задрузи, односно оптуженом доводе у озбиљну сумњу цитирани закључак побијане пресуде. Тако свједок А. С. негира да је његов потпис на откупном листу од 16.7.2003. године на износ од 4.200,00 КМ на име продаје два јунета, те наводи да у 2003. години није продавао било какву јунад оптуженом, док свједоци Т. К., М. Д.1 и П. Р., а посредно и М. Ш. (искаж свједока С. А.), негирају да су њихови потписи на откупним блоковима.

Оправдано се жалбом окружног тужиоца приговара да је чињенично стање погрешно утврђено и када су у питању поврат кредита и других исплата, при чему се посебно апострофира наводно враћена позајмица Општини Г. у износу од 6.500,00 КМ и да је оптужени углавном правдао утрошак добијених кредита рачунима старијим од датума када је оптужени примио новац од зајмодавца, јер побијане пресуде заиста не даје довољно убједљиве аргументе за ово. Наиме, из исказа свједока Р. С., шефа рачуноводства у Општини Г., датог на главном претресу пред првостепеним судом (доказ прихваћен од стране другостепеног суда) произилази да никаква позајмица од 6.500,00 КМ Општини Г. није враћена ни преко благајне а ни преко рачуна, а из темељнице број 21 од 13.5.2004. године да је оптужени на благајни задруге примио горњи износ. У вези „поврата позајмице“, како је то назначено на темељници број 21 од 13.05.2004. године нема уговора о позајмици као и уговора о кредиту са МКО П. Б. Л. (у спорном периоду наводно уплаћене 4 рате кредита у укупном износу од 3.892,00 КМ) нити се вјештак финансијске струке конкретно изјаснио у вези овог издатка. Када је у питању позајмица од Е. према налазу вјешака финансијске струке дана 18.09.2003. године је закључен Уговор о зајму између Е. з.-х. и п., манастир Т., Т., као давоца зајма и ЗЗ А., Б., заступане по оптуженом, као примаоца зајма, на износ од 19.600,00 КМ, са роком враћања од шест мјесеци, да је поврат позајмице у цјелокупном износу од од 19.600,00 КМ извршен дана 14.05.2004. године (потврда бр. 001401 – примио З. В.) и да је поврат ових средстава евидентиран у благајни Задруге дана 13.05.2004. године у благајничком извјештају број 18, темељница број 20. Наведеног уговора и наведене потврде о пријему новца нема нити се вјештак читовао на ове околности иако према исказу свједока З. В., благајника Е. од 2004. године, и

свједока М. К., инспектора у ЦЈБ Т., који су такође прихваћени од стране другостепеног суда, произилази да потпис на наведеној потврди није његов како то наводи свједок З. В., односно да је радио на изузимању документације у конкретном предмету па су га у Е. обавјестили да је новац враћен 2007. године, али да су потврду о поврату зајма писали на 14.05.2004. године, те да позајмица није књиговодствено прокњижена у Е., како то наводи свједок М. К.

Увидом у благајничку документацију и налаз и мишљење финансијског вјештака (страна 5. и 6.) видљиво је да су све обавезе настале прије добијања кредита од наведених физичких лица, али и да су неке од обавеза неспорно плаћене прије добијања новца на име кредита. Тако из темељница и документације приложених уз благајничке извјештаје, као и документације о уплатама путем банака и поште, произилази да су уплаћене три рате по 973,00 КМ на име рата кредита МКО П., Б. Л., путарина, водопривреда и осигурање у износу од 773,90 и 295,70 КМ и износ од 5.000,00 КМ на име адвокатских услуга, као и друге ситније уплате. У спису предмета, уз благајнички извјештај број 35 постоје и темељнице број 70 из које произилази да је оптужени на име исплате кирије Б. И.1 из Б. примио износ од 1.800,00 КМ и темељница број 71 из које произилази да је оптужени на име исплате кирије М. М. из П. примио износ од 1.500,00 КМ, али на овим темељницама нема потписа примаоца, односно лица којима су ови износи требали бити исплаћени, неког другог документа о исплати, па и документа (уговора о закупу и сл.) из кога би произилазила обавеза Задруге према тим лицима. Из приложених рачуна за гориво такође произилази да су плаћени прије добијања новца од кредита, па се укупно гледајући, као оправдани указују приговори жалбе окружног тужиоца у том правцу.

Дакле, побијана пресуда донијета је уз погрешно утврђено чињенично стање јер је другостепени суд, из доказа изведених на претресу које је иначе другачије цијенио, извео погрешан закључак о непостојању доказа да је оптужени у вријеме и на начин описан у оптужници починио кривично дјело злоупотребе службеног положаја или овлашћења из члана 347. (4) у вези са ставом (3) и ставом (1) Кривичног закона Републике Српске. Образложење побијане пресуде са наведеним недостацима датих разлога, у цјелини посматрано, не задовољава критерије прописане одредбом члана 357. став (7) и (9) ЗКП да би се могло прихватити као мјеродавно образложење, на које се жалбом окружног тужиоца с правом указује и због чега се пресуда мора укинути. Овако конципирано образложење не садржи потпуне разлоге о свим чињеницама одлучним за оцјену постојања доказа да је оптужени починио кривично дјело које му се ставља на терет, а дати разлози кроз оцјену понашања оптуженог, карактера радњи која по оптужници манифестују намјеру оптуженог да себи прибави имовинску корист, стања списа и доказа изведених на претресу, односно на главном претресу, не указују да је правилан закључак побијане пресуде да нема доказа да је оптужени починио дјело за које је оптужен.

Ради тога је ваљало жалбу окружног тужиоца уважити, побијану пресуду укинути и предмет вратити Окружном суду у Требињу, као другостепеном суду, на поновно суђење обзиром да је у смислу одредбе члана 27. тачка 2. а) Закона о судовима Републике Српске надлежан да одлучује о жалбама изјављеним

против пресуда основних судова и одредбе члана 25. тачка 4. истога закона којим је одређена мјесна надлежност тога другостепеног суда.

У поновном поступку другостепени суд ће поновно одлучивати о жалби окружног тужиоца из Требиња изјављеној против пресуде Основног суда Требиње број: 95 0 К 000003 08 К од 09.07.2009. године. У поновном поступку отклониће се недостаци у суђењу на које је указано овим рјешењем и све проведене доказе цијенити на начин прописан законом, а нову пресуду образложити у смислу члана 304. став (7) ЗКП и само ако се тако поступи моћи ће се донијети правилна и на закону заснована одлука.

Сходно свему напријед изнесеном овај суд је на основу члана 329. став 1. тачка б), у вези члана 332. став (2) Закона о кривичном поступку одлучио као у изреци овог рјешења.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
мр Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић